

razvijajo v polnejše osebnosti, počutijo se varne in vedo, da bodo tudi oni deležni individualne pomoči, kadar jo bodo potrebovali.

Na Osnovni šoli Šmarje pri Jelšah se učenci seznanijo z drugačnimi otroki v okviru predmeta spoznavanje narave in družbe v tretjem razredu na temo Naše telo – čutila. Uro pogovora in ogleda filma o drugačnih otrocih izvaja specialni pedagog na šoli (ogled filma o življenju in delu gibalno ovirane učenke na Osnovni šoli Šmarje pri Jelšah, posnet za Dneve slovenskega izobraževanja 1999 in prikazan v Cankarjevem domu v Ljubljani).

PRIPRAVA NA PREHOD IZ RAZREDNE NA PREDMETNO STOPNJO

Na Osnovni šoli Šmarje pri Jelšah so priprave na prehod iz razredne na predmetno stopnjo oziroma iz podružnične na centralno šolo potekale v okviru inovacijskega projekta Zavod RS za šolstvo Ljubljana z naslovom Integracija gibalno oviranih otrok v redni osnovni šoli. Zajemale so izvedbo humanitarne akcije za nakup novega invalidskega vozička, s katerim se je moč gibati tudi po stopnicah.

V humanitarni akciji so sodelovali učenci Osnovne šole Šmarje pri Jelšah s podružnicami, delavci šole, Občina Šmarje pri Jelšah, Rdeči križ Zibika, Košarkarski klub in Zdravilišče Atomske toplice.

V letošnjem šolskem letu smo v okviru letnega delovnega načrta naše šole kot prednostno nalogo načrtovali

pomoč gibalno oviranemu otroku pri prehodu iz podružnične na centralno šolo. Pri vključevanju v življenje in delo na centralni šoli je bil gibalno oviranemu otroku v veliko pomoč asistent in specialni pedagog na šoli.

Z uspešnim izvajanjem integracije gibalno oviranega otroka na naši Osnovni šoli želimo spodbuditi vse tiste, ki podpirajo integracijo in se tudi neposredno in praktično srečujejo s težavami pri vključevanju teh otrok v redno osnovno šolo.

Uspešna izvedba Integracije gibalno oviranih otrok v redni osnovni šoli pomeni za šolo kot celoto in za okolje, kjer šola deluje, živeti drug z drugim, ne pa samo obstajati drug ob drugem.

LITERATURA

- O'Brien, J. in Forest, M. in sod. (1997). *Akcija vključevanja, Kako pomagati šolam pri vključevanju otrok s posebnimi potrebami v redne oddelke*, Ljubljana, Sonček, Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije.
- Božič, M. (1998). *Vključevanje otrok s posebnimi potrebami*, Revija 5, Ljubljana, Sonček, Zveza društev za cerebralno paralizo Slovenije.
- Haskell, S. S., Brett, E. K. (1994). *Izobraževanje telesno hendikepiranih otrok* Kamnik, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik.
- Vodeb, A. (1999). *Integracija gibalno oviranih otrok v OŠ*. V: Zbornik inovacijskih projektov 1998/99. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo.
- Zbornik inovacijskih projektov 1998/99*, Integracija gibalno oviranih otrok v OŠ, Aljoša Vodeb, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Damijana Gustinčič Keser, Nataša Savić, Ada Škamperle

Osnovna šola dr. Bogomirja Magajna Divača, Podružnica osnovne šole Senožeče

PRVO LETO ŠOLANJA SLEPE DEKLICE ZALE

PRIPRAVE NA VŠOLANJE

Na šoli v Senožečah, ki je podružnična šola Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne Divača, obiskuje pouk v prvem razredu osemletke slepa deklica Zala Hreščak.

Deklica je v predšolskem obdobju bila poleg skrbne družinske vzgoje deležna še dodatnega varstva in vzgoje upokojene vzgojiteljice Ane Sluga in vzgojiteljic vrtca v Senožečah. Strokovno je deklici in njenim staršem pri izobraževanju pomagal Zavod za slepo in slabovidno

mladino iz Ljubljane ter Medobčinsko društvo za slepe in slabovidne iz Kopra.

V šolskem letu 1999/2000 so Zalini starši vpisali deklico v prvem razred. S šolsko pedagoginjo Nives Cek so že ob vpisu utemeljevali željo, da bi deklica obiskovala šolo v domačem kraju. Pedagoginja je vzpostavila stik s Centrom za socialno delo iz Sežane in z Zavodom za slepo in slabovidno mladino iz Ljubljane in skupaj so ugotovili, da so možnosti za šolanje deklice na podružnični šoli v Senožečah realne.

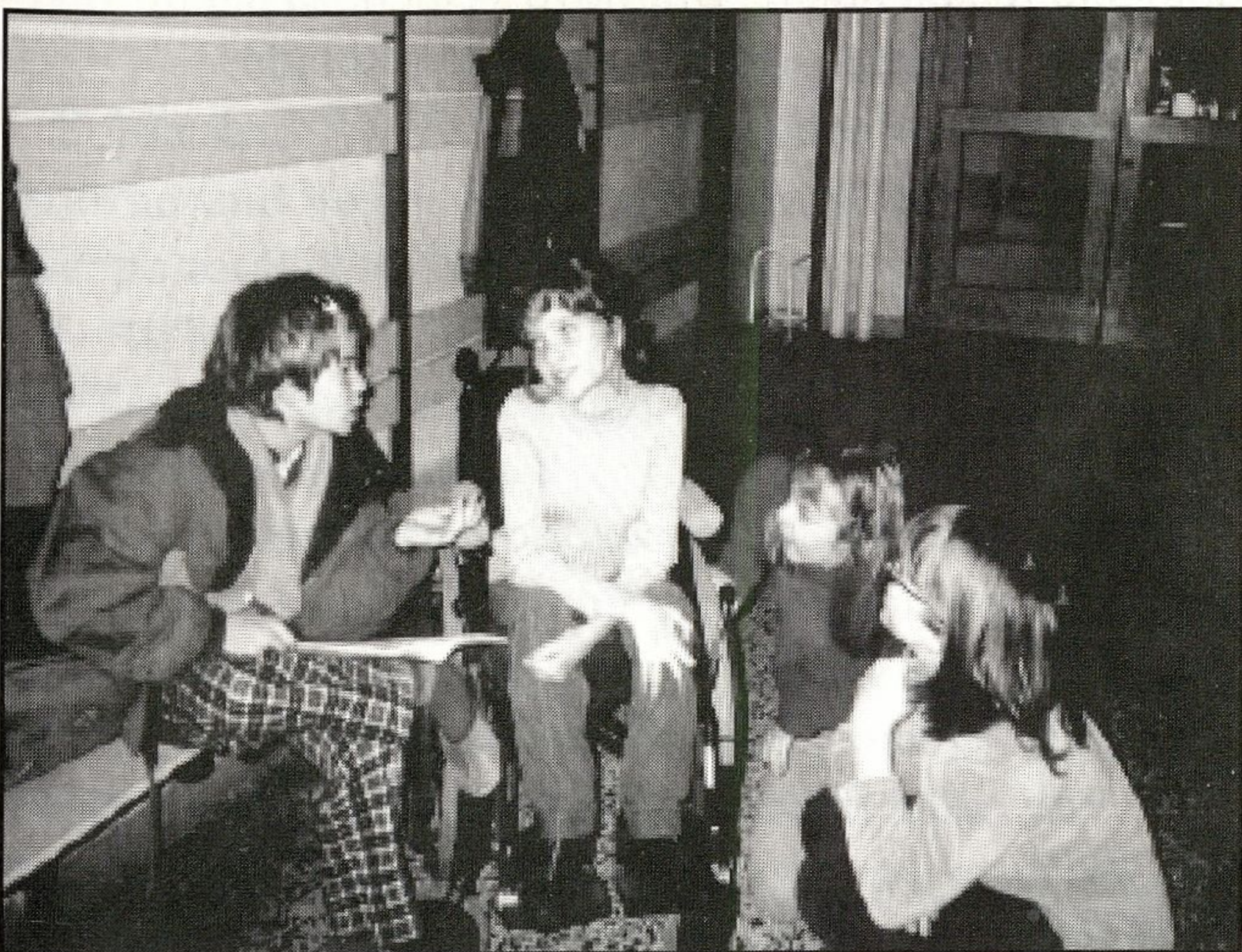
Predvsem pa sem kot ravnateljica ugotovila, da je prihodnja Zalina učiteljica pripravljena sprejeti deklico v svoj razred tudi kot pedagoški izziv, se zaradi Zalinih posebnih potreb dodatno izobraževati, kar je botrovalo odločitvi, da Zalo sprejmemo na našo šolo. Odločitev smo predstavili učiteljskemu zboru, ki je ob kančku bojazni, kako bo učiteljica strokovno zmogla, ocenil, da je z vidika socializacije za deklico šolanje v domačem kraju ugodno. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport nam je na podlagi prošnje dodelilo pet ur individualnega dela z Zalo, ki smo ga uspeli na šoli z notranjo prerazporeditvijo del še dodatno povečati na deset ur tedensko. Individualno delo z Zalo je izvajala učiteljica Nataša Savić, ki je bila delno v učilnici skupaj z drugimi učenci in Zalo, delno pa z njo individualno. Zalino opismenjevanje je poleg dela v razredu in individualnega dela potekalo v oddelku podaljšanega bivanja z vzgojiteljico Marijo Škamperle, enkrat na teden pa je Zalo in njene učiteljice obiskovala tudi tiflopedagoginja Urška Lah iz Zavoda. O Zalinem delu, njenem napredovanju je bil redno seznanjen aktiv učiteljic razredne stopnje in učiteljski zbor šole v celoti. Z veliko angažiranostjo omenjenih učiteljic kot tudi vseh zaposlenih na podružnični šoli v Senožečah, dobrim sodelovanjem z Zavodom in s starši, je deklica usvojila v celoti vse cilje učnega načrta za prvi razred.

Težave, s katerimi se srečujemo, so najpogostejše z vidika preskope učne tehnologije, prilagojene Zalinim posebnostim.

Želja, da bi deklici bilo omogočeno šolanje v domačem kraju, je želja staršev, pedagogov in tudi drugih občanov, ki so svoje stališče podprli tako, da je Občina Divača odprla Zalin sklad v občinskem proračunu, klub Lions iz Sežane pa je omogočil nakup povečala in televizije.

V letošnjem šolskem letu Zala obiskuje drugi razred z novo učiteljico Milojko Uršič in z individualno pomočjo učiteljice Nataše Savić.

Želimo in upamo, da bomo tudi prihodnje leto ugotavljali pozitivnosti šolanja Zale na redni osnovni šoli.

ZALINI UČITELJICI UGOTAVLJATA

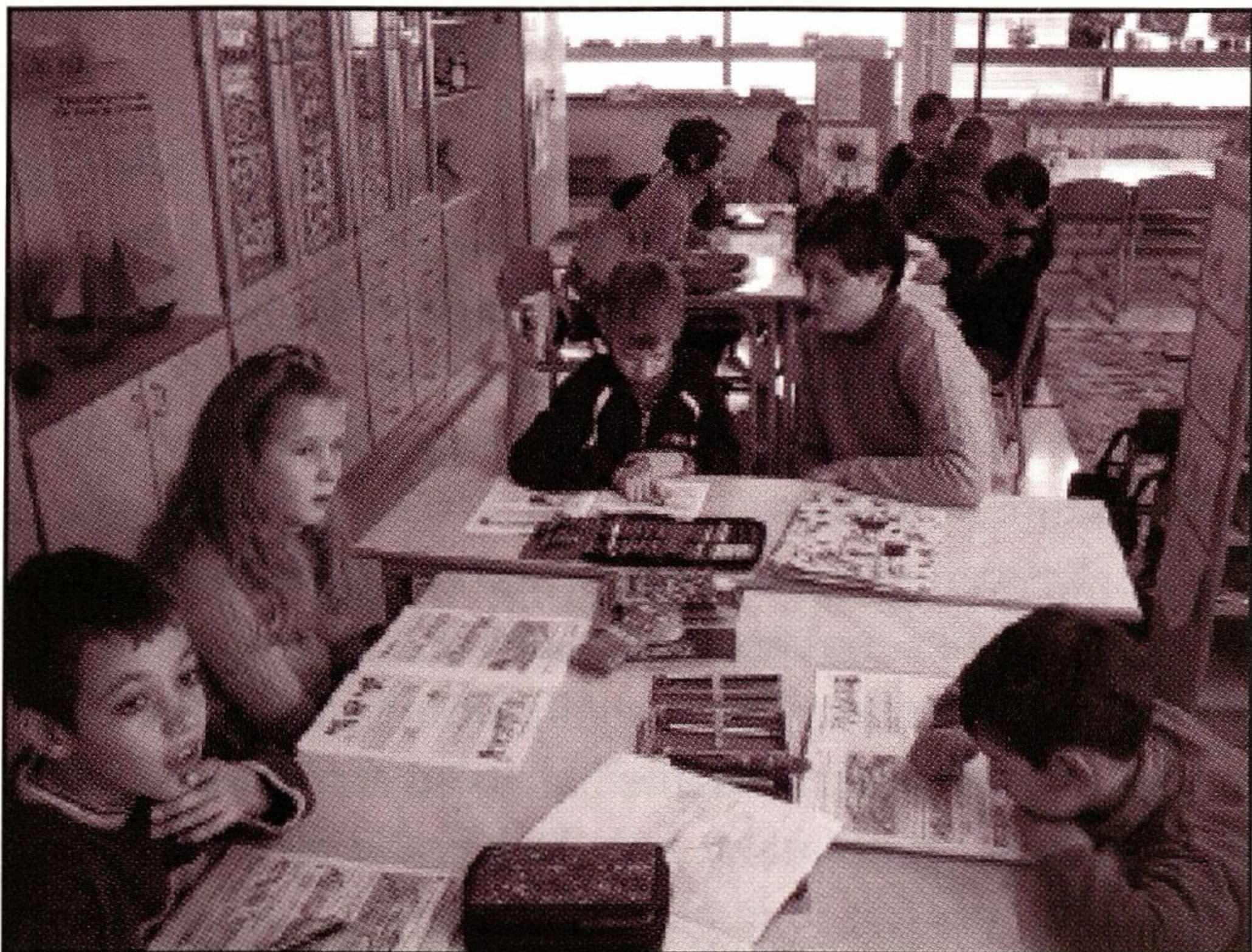
Kot učiteljici razrednega pouka v preteklem obdobju še nisva poučevali otrok s posebnimi potrebami. Seveda so se porajala nešteta vprašanja, kako delati s takim otrokom, saj smo se v času svojega poklicnega izobraževanja premalo usposabljali za delo s slepimi in slabovidnimi otroki.

Ker so starši že pred uvedbo zakona prišli v šolo in vprašali, ali obstaja možnost, da bi bila Zala v šolo v domačem kraju, smo učiteljice podružnične šole v Senožečah že takrat razmišljale o tej možnosti. Zalo smo poznale že od malih nog. Deklica je obiskovala vrtec v Senožečah in je bila med sovrstniki sprejeta kot njim enaka. V predšolskem obdobju se je vključevala v organizirane aktivnosti v kraju (glasbena pripravljavnica). Veljala je za zelo komunikativno in vedoželjno deklico. Tudi starši so kazali veliko pripravljenost sodelovanja s šolo, zato odločitev za integracijo Zale v redno šolo ni bila pretežka.

Že pred začetkom šolskega leta se je sestal tim (učiteljici, pedagoginja, ravnateljica, tiflopedagoginja), ki je oblikoval program, prilagojen Zali. Program je zavzemal vsebine, cilje in standarde znanj, ki naj bi jih deklica usvojila do konca šolskega leta. Poudarek je bil na pridobivanju sposobnosti branja in pisanja Braillove pisave, računanja, spretnosti na vzgojnih področjih in socializaciji. Načrt smo oblikovale tako, da je omogočal Zali čim večje sodelovanje s sošolci pri pouku. Urška Lah, tiflopedagoginja, je s svojimi izkušnjami in specifičnim znanjem bistveno pripomogla k dobro pripravljenemu programu dela. Zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani je organiziral dva seminarja, na katerih so nas seznanili z osnovami Braillove pisave in s specialnimi metodami in oblikami dela, ki naj bi jih bili deležni učenci z motnjami vida. Sledila je priprava učilnice, v kateri je imela deklica svoj prostor. Veliko pozornosti smo namenili osvetlitvi učilnice, velikosti šolske klopi, ki smo jo namestili ob povečalu. Pripravili smo tudi omarico, v katero je Zala odlagala šolske potrebščine.

Pouk je imel to specifičnost, da je vključeval učence 1. razreda osemletke (13 učencev) in učence 1. razreda devetletne osnovne šole (4 učenci). Zaradi številčnosti učencev v kombiniranem oddelku je vsak drugi dan prihajala v razred tudi vzgojiteljica Marija Škamperle, individualne ure z Zalo pa je vodila Nataša Savić. Enkrat na teden je v šolo prihajala tiflopedagoginja in sodelovala pri vzgojno-izobraževalnem delu ter pomagala Zali in nama pri usvajanju specifičnih znanj (Braillova pisava). Vsako srečanje smo končale s konstruktivnim pogovorom o težavah, s katerimi smo se srečevale pri delu, in oblikovale tedenski načrt za nadaljnje delo. Dnevno sva pripravili učno pripravo,

kjer sva si natančno razporedili delo v učnem procesu.

Na začetku sva ugotavljali, da nisva vedno izbrali Zali ustrezne oblike in metode dela, vendar vaja dela mojstra in metodičnih napak je bilo vedno manj. Glede na posebnost poučevanja učencev z motnjo vida so najprimernejše verbalne informacije, opazovanje in praktično delo.

Za izpeljavo rednega programa nama ni bilo treba opraviti nobenih večjih sprememb vsebin, izbrati pa smo morali ustrezne oblike in metode dela, ki vključujejo neposredno taktilno zaznavanje in metodo individualizacije ter zavestne aktivnosti. Zala je svet okrog sebe zaznavala z vsemi razpoložljivimi čutili (tip, sluh, okus, vonj, kinestetični občutki), vključno s preostalim vidom, ko je bilo to mogoče. Trudili sva se, da sva za vse učne enote zagotovili primerna učna sredstva za delo s slepo deklico (naravne predmete, modele, Braillove tekste, učne liste v pisavi za slepe, povečalo, mehka rumena žoga ...).

Z dobro organiziranim poukom in veliko mero dekličine vedoželjnosti se lahko pohvalimo, da je Zala konec šolskega leta končala z odličnim uspehom. Naučila se je branja in pisanja v Braillovi pisavi, vzporedno pa je usvojila pisanje in branje tiskane

videče abecede. Kot predvideva načrt prvega razreda, je usvojila še računanje v obsegu do 20, zapis števil do 100, orientacijo na številskem traku, merjenje z nestandardnimi in standardnimi enotami. Brez težav se orientira v prostorih in okolici šole. Popolnoma je samostojna pri skrbi za osebno higieno, oblačenju in prehranjevanju v šoli. Znanje o naravi verjetno presega znanje marsikaterega vrstnika. Na vseh vzgojnih področjih je bila zelo aktivna. Pri športni vzgoji je želela opravljati vse športne aktivnosti tako kot njeni sošolci.

Vsako vajo sva ji predstavili, jo prvič seznanili s posameznim orodjem ali športnim pripomočkom in poskrbeli za maksimalno varnost. Vse ostalo je hotela Zala opravljati samostojno. Tako kot sošolci se tudi ona zelo rada likovno izraža. Spoznala je različne likovne tehnike, večinoma pa je oblikovala izdelke iz različnih materialov, ostanki njenega vida pa ji omogočajo tudi slikanje in risanje.

Petje in igranje na instrumente je poslastica za vse prvošolce. Tudi Zala ni izjema. Rada je obiskovala ure pevskega zbora in Orffovega instrumentarija. Še posebno je ponosna na nastope omenjenih skupin tako doma kot v tujini (Avstrija, Italija). Poleg rednega dela v šoli obiskuje še glasbeno šolo in bo v novem šolskem letu začela z igranjem na flavto.

Brez izrednega sodelovanja staršev s šolo in z drugimi institucijami bi prav gotovo težko govorili o omenjenih dosežkih. Tudi okolica je ponosna na uspešnost integracije.

Ko se ozirava na prehojeno pot, sva ponosni in hkrati hvaležni Zali, saj je vsa šola veliko pridobila in se naučila ob njeni prisotnosti. Učenci so spoznali, da živijo okrog nas tudi ljudje z drugačnimi potrebami, kot so naše. Spontano so skrbeli za njeno varnost in skupaj preživljali prvo šolsko leto.

Meniva, da ima Zala s svojimi sposobnostmi in ambicijami veliko možnosti, da dokonča redno osnovno šolo v domačem kraju. Seveda bo to mogoče le s pomočjo računalnika z Braillovo vrstico, za nakup katerega že zbirajo sredstva v Zalinem skladu.

